

EESTI METS

Nr. 5. Mai 1922. a.

PÜHADEKS

ostavad kõik ainult šokoladi

„BENE“

EESTI TÖÖSTUS-KAUBANDUSLINE NÄITUS

peetakse Tallinnas ära 10.—19. juunini k. a.

Näitusel on järgmised osakonnad:

- 1) Jõumasinad.
- 2) Põllutöömasinad.
- 3) Liikumise abinõud.
- 4) Weskid.
- 5) Elektritööstus.
- 6) Ehitusmaterjaal.
- 7) Puu- ja mööblitööstus.
- 8) Korwi- ja punumisetööstus.
- 9) Raua-, pleki- ja lukusepatööstus.
- 10) Kaewandus- ja turbatööstus.
- 11) Sawi-, keraamika- ja klaasitööstus.
- 12) Sarwe-, luu- ja harjatööstus.
- 13) Tubaka-, paberossi- ja tuletikutööstus.
- 14) Tööriistad.
- 15) Naha-, kingsepa- ja sadulsepatööstus.
- 16) Optika-, kulla- ja kellasepatööstus.
- 17) Muusikariistadetööstus.
- 18) Piimaasjandus.
- 19) Kartulitööstus.
- 20) Wilditööstus.
- 21) Tekstiiltööstus (kaasaarwatud köied, nõõrid, wõrgud ja linaketrus).
- 22) Kudumise-, ketramise- ja riietewärwimisetööstus.
- 23) Rätsepatööstus, galanterie ja pudukaup.
- 24) Keemiatööstus (kosmeetika, farmaatsia, wärwid, seebid, küünlad).
- 25) Meriosakond: a) Laewaehitus, b) Merikaubandus, c) Kalaasjandus).
- 26) Jaht, sport, terwishoid ja mänguasjad.
- 27) Paberi- ja raamatukõitmisetööstus.
- 28) Trüki-, grafika- ja päwapilditööstus.
- 29) Reklaami-, sildi- ja plakaaditööstus.
- 30) Rahwaharidus ja kaswatus.
- 31) Ajakirjandus ja statistika.
- 32) Toidu-, maitse- ja joogiained.
- 33) Kaubaproowid.

Eksiarwamiste ärahoidmiseks teatame, et tööstus-kaubanduslisel näitusel septembri kuul ärapeetawa põllumajanduse näitusega midagi ühist ei ole.

Eesti tööstus-kaubanduse näituse büroo asub ajutiselt näituseplatsil „Päewalehe“ pawiljonis.

A. MARTINSON'I

Eksport-, Import- ja
wahetalituse kontor.

10, Rue de Castiglione, **Paris.**

Wõtab vastu tellimisi Prantsuse
kauba peale.

Korraldab Eestimaa produktide (ise-
äranis metsamaterjaali ja toiduainete)
müümist Prantsusemaal.

Pakkumised saata Eesti ehk Prant-
suse keeles meetri süsteemis. Hinnad
Pr. fr. cif. Rouen ehk fob. Eesti
sadam.

KUULUTAGE TINGIMATA „EESTI METS'a“ WÄLJANÄITUSE NUMBRIS

Wäljanäituse nummer
ilmub näituse ajaks
1½-2- kordses suuru-
ses ja laotatakse näi-
tusel käijate seas mit-
mes tuhandes eksem-
plaarides laiali.

Kuulutusi näituse numb-
risse wõetakse vastu
kunni 1. juunini.

Kuulutuste hinnad on
wõrdlemisi odavad:

1 lehekülge 1500 mk., ½ lehe-
külge 800 mrk., weerand
lehek. 450 mrk. ja kahek-
:: sandik 250 marka. ::
Kaantel ja tekstis 100% kallim.

O. E. HERODES ja P. M. PRICK

Ehitusmaterjaalide ja kütteinete ladu TALLINNAS,
:: Wiljandi tän. 9, kõnetraat 863. ::

Ostab igal ajal:

Metsa ja igasugust metsa- ja ehitusmaterjaali.

Müüb ladust:

Palka, talasid, okas- ja lehtpuu laudu, telliskiwa, tulekindlaid
kiwa (Schamott), lupja, tsementi, tsement kaewu- ja weetorusid,
:: :: põletispuid ja igasugust ehitusmaterjaali. :: ::

Oma saeweski ja hõoweldamise wabrik.

Igasuguseid palka wõetakse vastu laudadeks ja plankideks
lõikamiseks, kantimiseks ja hõoweldamiseks. — Karniiside ja
pildiraami liistude walmistamine. Kõik tööd tehakse korra-
likult, ruttu ja ajakohaste hindadega.

Hea on, kui hästi läheb!

**Aga targasti teeb, kes
oma warandust kinnitab**

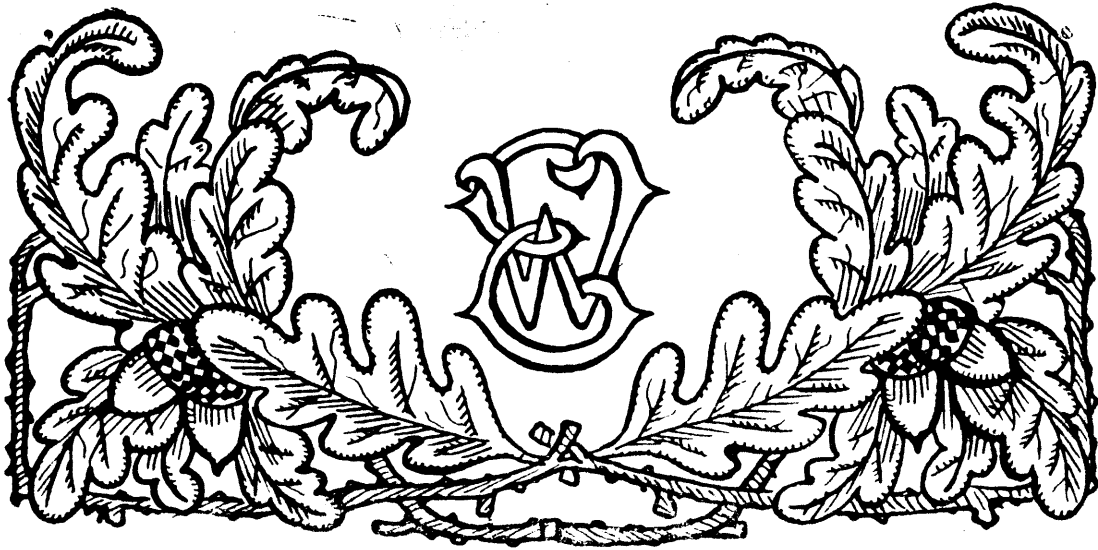
„Polaris”

„Polaris”,

**Eesti Kinnitus-
Aktsia-Selts**

Tallinn, Wana Wiru t. 12

Agendid igas linnas

EESTI METS

Metsa- ja jahiasjanduse kuukiri.

Tellimise hind:

1 aasta peale 300 marka, ½ aasta peale 150 marka, üksik nummer 25 mrk. Väljamaale aastas 400 mrk. Toimetus ja talitus: Metsade Peawalitsuse juures, Tallinnas.

Kuulutuste hind:

1 lehek. 1500 marka, ½ lehek. 800 marka, ¼ lehek. 450 mrk. Tekstis ja kaantel 100% kallim. Aadr. liht ja rahasaadetustele: Kuukiri „Eesti Mets“ Tallinnas.

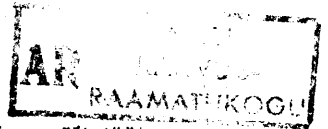
Nr. 5.

Mai 1922.

2. aastakäik.

Metsaasjandus.

M e t s a m e h e d !

Teile arvustamiseks avaldame siin omad esimesed tööstajärjed oskussõnade väljatöötamise alal. Palume — võtke alljärgnevate sõnade kohta seisukoht ja teatage meile, kui mõni sõna küllalt kohane ei ole, ehk kui Teie sõnade tagavaras paremaid — kohasemaid leidub! Kerkiwad Teil oskussõnade asjus mistisugused raskused — pöörake kirjalikult meie poole. „Eesti Metsa“ lahtel vastutulekul saavad ka edaspidi kõik selgitused antud ja arusaamatused lahendatud sama kuukirja weergudel.

Abäfen
Abbeissen, — kniden
Abbruchholz
Abfahnen
Abfallholz;
Abfallreißig
Abfallig, — holzig

откусывать
обгрызать
попорченный лесной матер.
обезвершиннивать
щепа
сучья
a. козеластый
b. сбежистый

ärandrima
ärähammustama, lärpima
räbipuu
latwa lõikama
jääde, jäätmed
raod (raag, riisu)
tüüatas
toondene, toondeline

Abfälligkeit	сбер	koone (gen. koonde)
Abflügeln	обезкрыливать	tiivoust-, libledest wabastama
Abfuhrzettel	отпускной билет	weotäht
Abfuhrschein		wäljareo luba
Abgabe	отпуск	andmine, (minem)
Abfaß	сбыт, продажа	minem (mine)
Abgabefaß	сметный отпуск	metfa annang, aastane annang jne.
Abblagen		kamarat loorima w. — Rafen
Abgang	убыль	wähnemine, häwimine
Abgängig	отмирающий	häwio
Abtänder	перестойное дерево	kuiwif
Abständig	сухоподстойный	kuiwaw
Abgelagertesholz	годовалый	metfa kuiw puu
Abweiden	a) потрава	šöwõtamine
	b) пастьба	karjatamine
Abzählungstabelle	ведомость лесных ма- териалов	loetis leht
Anhieb	начало рубки, зарубь	a) raibe algus; b) täkmine
Anriß	затеска	laid
Anreißen, — laschen	затесать	laidama
Alterssklasse	класс возраста	wanadusklass
Abfchwenden	опустошать	laastama
Abfleden	отмеривать вежами, вешить. (— дороге)	fiht ajama, wiitama (teeb wiitama)
Abftekfahl	вежа	wiit, fihtif
Abteilung	квартал	kwartal
Abhiebstelle	вырубка	raiestif
Abfaßgebiet	область сбыта	müügi alg, müüma ala
Abfaßlage	условие сбыта	müüma wõimalus
Abfaßweg	место сбыта	a) müüma tee, b) turg
Abtriebsalter	возраст рубки	lagastus iga; metfa wanadus lagastamise ajal
Abtriebsfläche	площадь сплошной лесо- секи	raidepind, raidewäli
Abräumungschlag	очистная рубка	lõpprate
Bestand	насаждение	logumif
Waldbestand		puistu — analoogiliselt: män- nistu (puhas männimets), kaastistu, kuusistu, lepiistu, haawistu, tammistu jne. Nelle wastandina on: män- nil, (mets, kus mänb ena- mus-feltsina, täh. la teised puuseltsid wõivad männikus kaswada) kaasif, kuusif, lepi, tammif, haawif jne.
Bewalden	облесить	metfastama
Beimischung	примесь	kaasfelts, lifand
Blöße	прогалина	lagendif (loomulif metsata loht)
Brandfläche	гарь	põlendif
Bruchlich	ломкий	rabe, abras
Bastkäfer	лубоед	niinemardif, niine järäja
Borkenkäfer	короед	kooremardif, — järäja

Busch	куст	põõsas
Derbholz		jamepuu
Drehwüchsig	свилеватый	feerdum
Drehwüchsigkeit	свилеватость	feerdumus
Drehwuchs	косослойная древесина	feerusfasiw
Durchforstung	проходная рубка	läbiraiumine
Durchläuterung	прореживание	harwendamine
Didicht	чаща	padrit, tihnil
Dichte	густота	tihebuis
Dichtbestand	густое насаждение	tihe puistu
Ertrag	производительность, доход	toof
Fallholz	валежник, щепя	waripuu, jääde
Flechte	лишай	sambli
Forsteinrichtung	лесоустройство	metsaforraalbus
Forsteinrichtungsoperat	лесоустроительный отчет	metsaforraalbuskawa
Femels, Plänterhieb — betrieb	выборочная рубка	walitraie
Gebüsch	кустарник	põõsastik, wõsastik
Garten	сад	aed
Grasmoor, — sump	травяное болото	heinsoo
Hochmoor		fõrgeraba
Hauptnutzung	главное пользование	peakasutus
Hauptbestand	господствующий ярус	walitsew rinne, ülarinne
Hochwald	высокостволник	fõrgmets
Hiebzug	очередь рубки	raidejärjetõrd
	очередование рубок	raide järjestamine
Hiebsrichtung	направление лесосеки	raide sihitus, direkttsioon
Jahresring	годовой слой	aasta lõim, puu lõim, puu süü (gen. süüd), (aasta ring)
Kollektion	коллекция, собрание	kogum
Kahlhieb, — schlag	сплошная рубка	paljasraie, lageraie (paljats- raie), lagastusraie
Kahltrieb		fidur mets
Knüttelwald	корявый лес	troon, wõsa
Krone	вершина	ibu
Keim	всход	harwendama, walgustama
Lichten	прореживать, просветлять	harwit, walendit
Lichtung	просвет, редина	õre liitumus (latwabel)
Lichterschluf	разсомкнутость	walguse juurdetsiw
Lichtzuwachs	световой прирост	roisupuu, waripuu, risupuu
Lagerholz	a) валежник	põhipuu
	b) подкладина, слечи	lehes, lehis, lehestik
Laub	листва	padurmaa
Marschland	наносная почва	raba
Moor		sammalraba
Moosmoor	моховое болото	tarbeküpsus
Marktreife	спелость потребительская	tarbepuu
Ruhholz	поделочный лес	
Nebenbestand	подчиненное насаждение; подчин. ярус	alistum rinne, alarinne
	побочное пользование	fõrwaltkasutus
Nebennutzung	низкостволник	alamets
Niederwald	ортштейн	nõrgkivi
Ortstein	пустырь	kund, kõnnumaa
Obland	производительность	tootlus

Pänterhieb w. Femelhieb

Pflänzling	саженец	istil
Pfahwurzel	главный корень	peajuur, sammasjuur
Rafen	дерн	famar
Werrafen	задернуть	famariduma
Rubrit	графа	lahter
Qualitätszuwachs	качественный прирост	omadus juurbelastu
Quantität	количественный прирост	loogu juurbelastu
Samenkeim, Embryo	зародышь	loode
Sämling	сеянец	seemil
Steckling	черенок	pistoks
Stempel	клеймо	märgis, tempel
Stammende stumpf	комель	tüü (palgi jämedam ots)
Samenflügel	крылья семян	seemne tiivad, libled
Strauch, reifig	хворост	hagu
Schluss	сомкнутость, сомкнутие вершин	latvade liit, liitumus, liitumine, liitumus
Schlag	лесосека	lant
Schlagordnung	порядок примыкания ле- сосек	lantide liitumise kord, -järg, -tähtaeg
	срок примыкания лес	
Schirmschlagbetrieb	постепенно лесосечная рубка	turberaie (turb-be = kaitse)
Sumpf		soo
Torfmoor	торфяник	turbaraba
Trieb	побег	wirwes (gen. wirwe) (aastane kasv)
Textur	строение, текстура	puutoim
Ungleichartig	разновозрастный	erivanune
Unterlage	сляги, слечи	põhipuu
Überständig	перестойный	ülealine, jääbinud
Umtriebszeit	оборот рубки	raiering
Übergangsmoor		rabasoo
Umtriebfalter	оборот рубки	raideiga
Vollheit	полнота	täius
Vollholzigkeit	полнодревесность	tüve täius
Vollholzig	полнодревесный	täistüvene
Verwitterung	выветривание	
a) mechanische	механическое	rabenemine
b) chemische	химическое	porjumine
Vollbestand	полное насаждение	täispuistu
Vollreife	спелость по возрасту	ea küpsus
Verholzt	одеревенный	puitunud
Windbruch	бурелом	tuulemurd, tuulemurdumine
Windwurf	ветровал	tuuleheit, tuuleheide
Zwischennutzung	промежуточное пользование	wahelastutus
Zuwachs	прирост	juurbelastu
läufende	текущий	jooksev, jatkuv
	средний	keskmine
Zaun	изгородь	tara
Normalschlag	лесосека нормальная	normaalant
	„ по возрасту	wanaduselant
	„ по состоянию	seisujorralant
	главная порода	peafelt
	второстепенная пор.	alafelts

господствующ. порода	enamusfeltis
подчиненная „	wähemusfeltis
сводка леса	metša lagastamine
ярус	rinne

Utab. Metsa Selts.

Seltsi aadress mais ja juunituul: Tartu, postil. 36.

Roheliste taimede tähtsusest looduses.

K. A u n.

Rees elab, see sõbb. Ilma sõdgita ei ole looma ega ka taime elu võimalik. Waatame järele, millega toidawad endid rohelistel taimed. Nende toit on lihtne, nad tarwitawad ainult anorgaanilisi ollusid: süsinikku, wefinikku, lämmastikku, wääwolit, woswori, kaliumi, kalsiumi, magneesiumi ja rauda. Rees on ehituskiwid, milledest roheliste taimede kehad koos seisawad. Nendest ainetest wõtawad taimed õhust süsinikku, weest wefinikku ja hapnikku; kõik teised ained imewad rohelistel taimed oma juurte abil maa pöues olevatest nimetatud elementide soolade sulatistest. Ükski loom, olgu ta suur ehk väikene, anorgaanilise toiduga ennast elus pidades ei saa, ainult taimedel on see võimalik. Mõned toidu ained on looduses rohkesti saadawal, teised õige piiratud arvul ja tihti on taim sunnitud neid õige keerulise tegevuse abil omale muretsema. Siia kuuluvad süsinik ja lämmastik. Õhust süsiniku korjamist võimaldab taimel tema rakuteste sees pesitaw chlorophyll ehk taime roheline. Meil on täitsa teadmata, kuidas taime chlorophyll sõhaput lahutab ja wabaks saanud süsinikku oma kehast orgaaniliste ainete loomiseks ära kasutab. Meie teame ainult, et seda toimetab taime chlorophyll walguse ja soojuse abil. Sõhapu lahutamist ja orgaanide ehitamisel ära tarvitamist nimetatakse assimilatsiooniks. Nii siis toimetawad rohelistel taimed anorgaaniliste olluste orgaanilisteks aineteks ümbertöötamist chlorophylli abil. Esimene saadus selles töös on tärkliis. Tärkliis on kõwa, seisab ühel kohal ja taim ei saa teda kaswamise töös sinna saata, kuhu waja, sellepärast muudab taim tärkliise suhkruks. Suhkur sulab mees ja jookseb taime soontes sinna, kuhu tarwis. Seda tarwitab inimene oma kasuks linnaste valmistamise juures. Oder idaneb ja muudab tera sees olema tärkliise suhkruks, see muutub käärimisel alkoholis ja annab õllele jookwastawa jõu. Taim ostab ka, kui tarwis on, suhkur tärkliisest tagasi muuta. See sünnib sügise, siis kogutakse lehte-

dest suhkur kottu ja muudetakse tärkliisest, kust ta kowadel jälle kaswamise tööl suhkruna tarwituks muudetakse. Taime suhkrul on suur tähtsus: temast valmistawad taimed kõiksugu munawalge ja raswa ollusid, tarwilikku loomade toitu.

Nii siis näeme, et rohelistel taimed valmistawad anorgaanilistest ollustest, nagu liim, raud, süsinik jne. orgaanilisi aineid, nagu tärkliis, suhkur, munawalge, õli ja raswaollusid, ühe sõnaga: nemad valmistawad loomadele toitu. Seda inimene omas laboratooriumis teha ei mõista, see on roheliste taimede ime suur saladus — jumalik jõud. Kahtlemata on selge, et ainult taimede järele wõisid ilma loomad ja inimene ilmuda, nende sõdgi valmistajad taimed pidid enne ilmas olema. Seda kinnitab ka ilma loomise kirjeldus: jumal lõi kolmandal päewal puud ja taimed, wiiesandal päewal loomad. Loomade ja inimeste kehad on roheliste taimede abil kaswanud, olgugi et chlorophylli terast kuni jõunehel lihasteni, ehk targa peaju rakusteni pilt, muudatusriikas tee tuli läbi käia, aga nad on sealt wälja kaswanud.

Õhust süsiniku korjamine ja orgaanilisteks aineteks ümbertöötamine ei ole rohelistel taimedel mitte kerge töö. Õhus on sõhapnikku kõigest 0,04%. Selle järele annab 2500 liitrid õhku 1. liitri sõhapnikku, milles 0,85 gr. süsinikku on. Mees pidades, et kui taime keha pooleni süsinik on, katsume selgetes teha, kui usinasti taimed töötawad. Ühe tiinu suurune ruffi põld annab umbes 8700 naela teri ja 8000 naela õlgi, kottu 11700 naela, millest umbes pool süsinikku on. Selle suure süsiniku kogu korjab ruffi põld õhust 3-4 kuu jooksul. Et seda kätte saada, peab ühe tiinuline ruffi wäli umbes 7500 miljoni liitrid õhku läbi kurnama ja see on tõesti hiigla töö. Kõik sünnib ilma kätata, ilma auruta, ilma masinateta, taimede rakutestes, elu energia tõttu, chlorophylli abil.

Witte kõik taimed ei ole usinad tööarmastajad, ka nende hulgas on laisku päewawargaid, täitsa hukkaläänud kelmisid, kes armastawad teiste tulul elada ja sõna täies mõttes teiste wemeimejad on. Neid kutsutakse parasititabels. Wanal

muistfel ajal, ammu enne Kristuse sündimist, kutsuti Greekamaal selle nimega häid sõpru, kes kaua aja peale külalisets tulid. Nüüd kannavad seda nime taimed ja loomad, kes teiste fulu peal elutsesivad. Parasiitid on kahte seltsi: täis parasiitid ja pool parasiitid. Täis parasiit elab täitfa teiste taimede fulul, temal puudub chlorophyll, roheline wärw, mille tõttu tema anorgaanilisest toidust elada ei saa ja toitu tarwitab, mida teised taimed walmistanud on. Nad on kollast, pruuni ehk liha wärwi, roheline wärw puudub neil täitfa. (Täieliste parasiitide hulgas tuntakse ka rohelist efemplaare: puude peal tuleb ette nimelt roheline parasiit *Viscum album*. Toim.) Meie kodumaal on neid mitu seltsit olemas. Wara kewadel ilmuvad mõnes kohas haawa ja pähtlipuu juurte peal liha karwa pruunid, jämedad taimed (*Lathraea squammaria*), juwel kollakaspruunid lihawad lilled (*Orobanche*), nõgeste ja ristittheina peal lõnga sarnased wäätaimed (*Cuscuta*), need on kõik täis parasiitid. *Lathraea* ja *Orobanche* imewad teiste juurtest elumahl, *Cuscuta* nõsib nõgeste ja ristittheina küwest omale igapäewast toitu. Pool parasiitid on osalt rohelist karwa, nendel ei puudu chlorophyll, nemad wõiwad ise enestele toitu walmistada, kui aja tahawad. Seda nemad ka teewad, aga nende töö ei ole edu ja jääwad nalga, sellepärast imewad nad maapöues oma juurte abil naabrite juurtest walmis toitu. Mida enam nemad teiste mahlast elawad, seda enam kaotawad nad rohelist wärwi ja muutuvad punakaspruuni karwa. mille tõttu neid lerge ära tunda on.

Nende esitajad on meie maal wesiheina maa peal *Pedicularis*, põõsaste warjus *kaswar* *Melampyrum* ja lagedal maal *Euphrasia*.

Weel on üks seltskond taimi ilma chlorophyllita, kes ise omale anorgaanilistest ainetest orgaanilist toitu walmistada ei saa. aga siiski teiste peal ei parasiiteeri, need on seened ja bakteriad, neid hkiutakse saprophytidets.

Saprophytid elawad surnud taimede jäitistest ja on oma tegewuse poolest surnute koristajad. Iseäranis suur mõju on ilmas saprophytilistel mikroorganismidel: nemad sünnitawad käärimist ja mädanemist ja nende lõhtuw töö on maailma majapidamises wäga tarwilik. Nemad lõhuvad surnulehastid, kunni järel jääb sõehapnik, wesi, ammoniak jne., mida rohelisted taimed jälle uuesti orgaanilisteks aineteks kokkuliidawad. Ilma nende tegewuseta oleks õhust sõehapnik ammugi juba otsas olnud ja elu ilmast kustunud.

Metsa puhastamisest ja läbiraiumisest.

Peale aastalankide on meil metsast weel üks fissetulek, see on metsa puhastamine ehk läbiraiumine. Olen näinud kohtasid, kus läbiraiumist on tehtud, kuid mitte korralikult, on küll mets harwemaks raiutud, töö tehtud aga seal juures ka metsa rikutud. Olen näinud noore 30—40 aasta wanuse metsast lattide wälja raiumist: lati jämedused puud raiutakse seast wälja, jämedamad ja peenemad, kõwerad ja kõlbmata jäetakse kaswama. See ei ole õige raiumise wiis. Noor mets tuleb puhastamise teel läbi raiuda, tuleb mahajäänud risu, kuitwama lõõnud ja teiste alla kangu jäänud puud wälja wõtta, nii et puhas ja tiheduse poolest ühesugune noor mets järele jääb. Niisugust tööd peab kogunud film juhtima, ettemärkimisega (niipalju latte ja teibaid raiumiseks, kui palju metsakorraldamine lubab, aga mitte niipalju, kui sellegil tarwis ehk kuipalju metsast üleülbse saada on. Metsast peab palgi mets kaswama ja ei tohi teda latiraiumisega ära rikkuda.

Niisama peaks wanemad metsad läbi puhastatud saama, sest puhastusest saadud fissetulek tasub töö alati ära ja annab teineford weelgi puhast kasu.

Wäljaraiumiseks tulewad äramärkida puud, mis teiste all kinni, teisi õeruwad ja üleülbse tihedamate kohtade pealt. Märkimine olgu järjekindel, juba arenenud film märkab lohe puu, mis maha tuleb wõtta ja mis kaswama jätta. Ka tuleb noore kasumetsa pealt wanad, otstarbeta puud ära koristada, et nad oma laia okstega ja mõned weel lāngus olekus noorte puude latwu ära ei rikuks. Iseäranis kardawad noored mäännad warju ja jääwad selle all kiburaks.

Metsa märkimine tuleb augusti kuus ette wõtta, kuna märgitud puude wäljaraiumine juba septembri ja oktoobri kuus peab sündima. Walwe peab raiumise aeg kindel olema, et teifiti raiutud ei saa, kui ettemärigitud on. Ka wõiksid enne raiumist metsailemad ise weel kord metsa üle waadata, kas õieti märgitud on.

Märkimisel oleks soowitaw metsa ääred tihedamaks jätta, mis hoiaks tuult metsa tungimast. Läbiraiumine wõi kunni lume tulekuni tehta, lume ajal ei saa seda tööd enam korralikult teha. Iga aasta tuleb teatud langi wahed puhastamisele wõtta ja nii saaksid metsad aja joofful puhtaks ja korralikuks. Metsa aukude ehk lagedamate kohtade äärtelt ei wõi puud ära

wõtta, kuna augu kohta isegi ilma ladwata ehk kuiwa ladwaga puu, kui paremat ei ole, kaswama jäetakse, kui ta wähegi elujõuline on, sest äraraiumine teeks augu suuremaks, mis aga kahjulik on. Läbiraiumise juures tuleb teha kõitsugu materjaale nii kui teiwaid, latte, sindli ja teisi tarbepuid, üleüldse mis läbiraiumisel saada võib. Tarbepuude tööhinnad tuleks küttepuid omadest sugu kõrgemal hoida, siis korjab töömehes küttepuid seast tarbepuid ja midagi, ei lähe asjata kaduma. Oskab ja rämp, kus seba küttematerjaaliks ei tarwitata, saab muidugi ära põletatud.

Wäga soovitan oleks, et metsawahtidele kurasjed suwe ajal, kui metsatööd seisawad, toime

saaks pandud. Kurasjatel tuleks läbi wõtta metsa puhastamise ja märkimise tööd, puude praakimine, taimeaia tegemine, taimede kaswatamine ja koolitamine taimeaias, metsa istutamine, külmwagude tegemine ja metsa külmine. Metsa mahawõtta oskab ka iga metsaärimees, kuigi mitte korralikult, aga iga õige metsamees peab ka peale metsa maharaiumise metsajohu korraldamist ja metsa kaswatamist tundma.

Metsa lagedamad kohad tuleks istutamiseega täita. Olen külmisest ainult pehmematel kohtadel häid tagajärgi näinud, kuna istutamise juures, kui tööd korralikult tehtud saab, meil iga küngas kaswatab.

Metsnik B. S.

Jahiasjandus.

Mõtuse mängul.

Tetrao.

2

Kõige enne sai paat joonde seatud, wette lüfatud ja ära proowitud, kas ta täiesti meekindel on, siis mõlad tollid ja kõik muu, mis sinna juure kuulub taliforteriist wälja kraamitud ja walmis pandud.

Kuna Bartolomeus kirweid ja saage teritas, wärskendasin mina puust metsähane kujusid, kulu nud kohte halli wärwiga üle tõmmates. Siis tuli kord toibuksa kätte: wärsket ja kuivatud leiba, paar naela suitsuliha (liha pidi meile jaht andma), soola, pipart, loorberi lehti, sulatub wõid, suhkurt, teed ja 6 pudelit mitmesuguse elutitkadega, Smirnowi silbiga (enneõjjaegses headuses). Siis sõõgi walmistamise abinõud ja muud tarbeasjad nagu: alumiiniumist sõõginõud, piirituse kõõl lastruulitega, teekannud, wass katel, tubakat, tuletikke, saag, puulõhkumise kirwes, kerge jahikirwes nahk tuppe sees, labidas, raud kang, magamise kotid, küünlab, tell, presing, ilma põhjata wana tsemendi tonn traat wõruga, liha suitsutamise tarwis, kalapüügi wõrk 20 silda pilt ja lõpuls üks kolmeraudne ja teine kahe raudne jahipüüsi haawli ja kuuli padrunitega.

21. aprilli hommituks olid kõik asjad weetindla presingu sisse pakitud paatis. Wana Simeon, kohalik kalamees, kes kolme nädala peale palgatud oli, haaras ühe mõla, minu jahiselsiline Bartolomeus — teise, mina wõtsin tüüri, üks tõuge kalbast ja meie sõit algas. Sõidu eesmärk oli umbes 60 wersta kaugel. Kordamööda sõudes ja tüürides jõudime õhtuks ainult poole

maad ära sõita, olgugi et sõit perimeet läks. Et kiire wõol, igasugune puu praht ja üffitub jää tüfid meile raskesti tegid, siis olime õhtul kõik tubliste wäsinud ja otsustasime paati kaldale tõmmata ja õõfeks puhstama jääda.

Hommitul oli ilm külm ja udune; jää kirm pragises, kui paati kaldalt wette lükkasime. Jõe wesi auras, nii et kümne sammuga peale midagi näha ei olnud. Wõõsime juba umbes tund aega sõitnud olla, kui udu, mis pakult jõe kohal heljus, lahtus ja esimesed päikeste kiired puu latwau kullates kiirelt tüwesid mööda alla tungisid ja jäänud kalda liiwale langeb seba tuhandedes wärwides särada lasti Meie sõidame tund tunni järele. Ühtelugu muudab ennaft pilt ja iga jõe käänatu tagant laotab meie filmade ette uus panorama: siin wistab kõrgelt kaldalt hiigla metsa sein oma tumedat warju wette, kus ta niisama tumedalt wastu peegeldates hämarat walguft sünnitab; walitsew hawa wailus äratub autartust ja kutsus rinaus igatsuse tundmuse wälja; seal taganeb mets kallasest mitme wersta peale ja afemele astuwad suured weewäljad (wee all seiswad luhad), mis weelindudest tubisewad, kelle kisa nii suur, et paatis walju häälega rääkima peab, kui üksteist kuulda. Mina tõstan püffi, kõlab pauk ja müristamise taolise kohnaga tõusewad partide, hanede ja luifede pilwed kõrwulustawa kifaga õhtu ja siiski weel mustendab kaugemal wee pind ujuma jäänud lindudest. Siin puhstawad nemad omast pikast reifist ja ootawad, millal päike nende pesituskohad, kaugel põhjas, talwe küttest wabastab.

Misugune waheldus! Seal tumm hiigla mets oma suurejoonelistes kontuurides ja hämaras valguses: siin heledal päikese paistel tormiline elurõõm!

Mitmelordse puhkamise järele jõudsi meie, kui päikene metsa taha wajumas oli, Simeoni ütelse järele, kohale. Mina ja jahifeltiline Bartolomeus olime siin esimest korda, kuna wana Simeonil, kes siin iga aasta kalapüügil käis, sõit kohad tuttawad olid. Tema ütelse järele pidi siin jõesaare peal hanede „peetamise koht“ ja umbes paar wersta metsas väga suur mõtusemärg olema. Et aeg hiline oli, siis tantsime ajawittmata asjad kaldale ja tõmbasime paadi kiuwale. Kõrgema künka peale, põlise metsa serwale laste alla umbes werst maad kaldast, walisime Simeoni juhatusel omale laagriplatsi. Jõe äär, tunni meie künkani oli lehtpuu metsaga — laste haabadega segatult ja papplid — kaetud, kuna teinepool, s. t. jdest laugemat, taiga algas. Paari tunni jooksul oli meil tell walmis ja iga asi oma koha peal. Kuna Bartolomeus ja Simeon ühe tuulest murdunud kuuse kallal saagisid, tõin mina künka alt mööda jooksu wast ojalesest wett ja hakkasin õhtuõõki walmistama. Kui punde tagawara mõneks päewaks folku oli kantud, istusime lauda ja andsime toitutele tugewasti pihta, sest päewane wäsimus oli isu tubliste tõstnud. ¶

Järgmisel päewal lawatsesime lihasuitsutamise ahju walmistada. Küttidele, kes pikemat aega põlises metsas wiibiwad, on suitsutatud liha suureks abiks. Esitels on suitsutatud linnu liha väga maitsew ja teiseks, kui on jahil rohkem lastud, kui paari päewaga ära süüa jõuab, siis lähed liha halvaks, kuna aga suitsutatud liha näbala päewad ja rohkemgi wärskle seisab. Peaasi on aga tema peenikene maitse. Minul jookses suu alati wett, kui mõtlen suitsutatud jänese, mõtuse ehk laanepüü liha peale. Muibugi tarwitab suitsutamise õppimist, et lahetunnilise suitsutamise protsessi järele peene maitsega suitsuliha saada.

Kuna Simeon peale jõdmist koha puhkama heitis, jäime meie Bartolomeusega weel tule ääre istuma ja lastime piipu suitsetates seda nõiduslikku kewadist ööd oma peale mõjuda. Ohus oli wärste mulla lõhna tunda, mida maa wälja hingas, tundemärk, et mikroobid talwe unest ärkanud ja oma hiigla tööga — tõdunemise protsessiga — algust teinud. Kõrgel taewa all, nagu rahutu waim, wäristab belaks (titutaja) oma monotoonlist armastuse laulu ja „tiffat“ kõlab luha pealt temale õrnalt wastuseks. Krootubes lendab walbsnepp üle meie peade;

„Klong — klong“ kõlab meloodiliselt luige hää. Tuhandate hanede, partide, neppide ja loomitajate hääled täidawad õhtu, kord paisubes, kord kahanebes kostab meie kõrwu see kewadine põlise metsa ülestõusmise hünnus. Tund tunni järele lähed aeg, aga meie ei mõtlegi weel magama minna; teeme otsufets kunni hommikuni ülewäl olla ja Simeoni juhatusel mõtuse märgu minna.

„Ideali külluse juures ahwardab meil reaalsusest puubus tulla: kõht nõuab omale õhtrit, aga liha jättub meil kõigest weel ühels kortaks,“ ütlesin mina Bartolomeusele, „hommiku peame ühe mõtuse lastma, et toidu tagawara muretsjeda.“

„Eh! see küll hea ei ole, et meie „huupi“ lastime, ilma et teaksime, mis märgu peal sünnib, aga meil on selleks, nagu ütlesite, kaaluw põhjus; siiski — mina küll ei laste, laste ainult Teie,“ wastas Bartolomeus.

Siin kohal pean mina austatud lugejaid oma jahifeltilise Bartolomeusega weidi tutvustama, enne kui jahi kirjeldust jätan:

Minu jahifeltiline Bartolomeus oli suurepäraline inimene, haruldane osaw kütt ja suur looduse armastaja, nagu neid wähe leidub. Kas õõsel ehk päewal, metsas, soos, jõel ehk järwel teadisi tema igat looma ja lindu hääle järele nimetada (ka labina keeles); ta igat liblikat ja putukat tundis tema ja teadis seletada, mis oja keegi nendest looduse majanduses etendab. Jahil käis tema alati üksinda, seal põlgas ta igat felti. Põhjuseks selleks olid tema waated jahipidamise kohta, mis teiste, seal umbruses elawate küttide omadest suuresti lastu läksid. Üles ülbse jaotas tema sealseid küttisid kolme liiki ja nimelt: 1) lihategijad, kes ainult suurte loomade (põtrade) peale jahti peawad. Nemad peawad jahti kewadel, lumeloorutse ajal, kus põder inimese eest ei pease ja tiine lehm juba paari wersta jooksu järele weristatud jalgabega wärisedes seisma jääb ja surma hoopu ootab; 2) „paugutõbised“, kes looma ja lindu nähes pauku enam püsis pidada ei jõua, waid hoolimatalt kõiki lastewad, kes aga ette juhtub; 3) moekütid, kes kalli püsigiga, moe jahilikonnas, kollaste nõõrfaabas-tega püha metsapinda tallawad ja alati läbi prilliklaaside looduse peale waatawad, iga kiuwand ofa linnuks pidades. Wiimasesse liiki kuulwaid kütta wihkas tema isearanis, milleks temal ta mõjuw põhjus oli. Mõni aasta tagasi oli üks sarnane kolmanda liiki „esemplaar“ tema suuri punaseid murrusid, mis puu tagant wälja paistsid, orawa sabaks pidades oma kallist „Sauer'ist“ ühe laengu 4. numbri karastatud inglis haawleid selle punase looma tabamiseks läkitanud,

misjugune laeng küll mööda läks, aga siiski trehwas üks haavoli tera tema nina, sellest auku läbi lüües. Eht küll haav paranes, jäi siiski mälestuse märk alles

Juba minu esimesel kokkupuutumisel Bartolomeusega jõudsin mina otsusele, et tema tõsine kütt on, misjuguseid seal maal harwa ette tuleb. Meie saime esimesel kokkupuutumisel headeks tuttavateks ja sest saadit oli tema minu ainukene jahifeltiline. Jahil käies lastis Bartolomeus ka isalindude ja loomade peale ainult väljavalitu järele. Oma teguviisi põhjendas ta järgmiselt: „Kui meie võtame, näitufeks, mõtuse või tedre perekonna, noorelinnu ja hi ajal, siis näeme, et igas perekonnas leidub poegade seas tugewaid ja nõrke eksemplaarid. Esimesed suudavad endid enamiste igast hädaohust üle aidata, elavad wana ts ja annavad oma intelligentse järeltulemale soole edasi. Neid ei tohi dige kütt mitte tappa... Nõrgad ja wäetimid langewad aga warem eht hiljem alati rebaste ja kullide saagiks. Kui nüüd kütt ainult nõrke eksemplaare tapab, jääwad kullid nendest ilma ja on sunnitud waresid ja harakaid püüdma, sest tugewaid linde nemad nii kergesti kätte ei saa, kuna nad aga wäetima looma ja linnu järele, kui saadan patuse hinge järele luurawad.

Noorelinnu ja hi ajal, kui koer seisab, siis on ikka tugewamad pojad esimesed, kes ema järele üles lendawad ja wäetimid wiimased.

Kui nüüd kütt, nagu see paraku alati sünnib, esimeste tõuswa lindude peale lasseb, sellega tugewamaid ära tappes ja tühja püssiga pealt waatab, kuidas need wiimased ära lendawad, siis on ta sellega terwe perekonna ära häwitunud, sest kullid ja rebased koristawad need wiimased ära. Niisama on ka lugu mõtuse ja tedre laulus ja igas teises jahis. Kui kütt seba wahet lastmise juures mitte ei tee, jääwad metsad aasta aastalt lindudest ja loomadest waresmaks ja ei aita siin miski abinõu, ka mitte jahifeltide poolt talwel loomade ja lindude toitmine, mis ainult rööwikutele toidu muretsemiseks oleks. Ei ole mitte kerge seba wahet teha, misjugune tugew, misjugune wäeti ja sellepärast on ka küti amet üks raskematest ametitest. Loodus ei ole oma tasakaalu seaduses püssi mehhanismust arwesse võtnud ja kui nüüd püss looduse majapibamises „ligi räägib“, siis peab ta seba targu ja ettevaatlikult tegema, sest kui püssi wabalt rääkida lastakse, siis leiawad tema läbi rohke jahilinde ja loome otja, kui kõige rööwikute läbi koku. Kuigi kõik rööwikud saaksid küttide poolt ära häwitatud ja kasulike loomade ja lindude eest hoolitsetud, siiski see kõik ei aitaks, kui kütt ilma tugewate ja wäetimete wahel wahet tegemata jahil tapawad, sest nüüd hakkaks degeneratsioon maad võtma, mis lõpuks itlagi häwinemisele wiiks.“ — Misjugune on Bartolomeus oma waadetega. (Järgneb.)

Mitmesugused teated.

Akadeemilise Metsa Seltsi tegewusest.

1-sel weebruari s. a. tulid 4 wanemat metsateadlast ja 81 metsaüliõpilast ülikooli ruumidesse koku, selle mõttega, et alust panna mingisugusele metsateaduslisele seltsile. Asutamise küsimust arutades, arweldati lahesisuguseid mõtteid. Üheltpoolt sooritati asutada juriidiline ülekodumaaline metsateadlaste selts, mis rahuldaks ka väljaspool riigiteenistust seiswate metsateadlaste huwisiid.

Enamus aga oli arwamisel, et ehtalgu seba teha ei saa, sest ei ole teada kodumaa metsateadlaste arwamist seltsi kohta ja koosoleku otsused, kus koos peaaegu ainult üliõpilased ja õpejõud, oleks jõuetud sarnase asja korwariimiseks.

Jõutakse siis ka ühemeelsele otsusele—asutada ülikooli juures registreeritud „A k a d e e m i l i n e

Metsa Selts“, mille sihtiks oleks kodumaa metsanduse edendamine, oma liigetele teoreetilise ja praktilise metsateaduse tundma õppimise kergendamine ja muu seas ka kodumaa metsateadlaste koondamine ülbiseks teadusliseks seltsiks. Tingitud sellest, et selts registreeritud ainult ülikooli juures, wõiwad selle hädaleidugulisteks liigeteks olla Tartu ülikooli üliõpilased, õpejõud ja isikud, kes Tartu ülikoolis üliõpilastena õppinud. Kodumaa metsateadlastel oleks aga wõimalus jäetud seltsi toetajateks liigeteks astuda. Kui selgub et kodumaa metsateadlased soowiwad seltsis töötada, s. o. kui nad astuwad seltsi toetajateks liigeteks, alles siis wõiks asuda uue kodumaa seltsi asutamisele. Nõnda otjustati raskem asi kõiges asutamissoos.

Järgmisel koosolekul, s. o. seltsi esimesel koosolekul (20.11.22.), wõeti muu seas juba

põhjalikumalt arutusele, mis peaks selts kõige esimeses järjekorras oma sihtide saavutamiseks, või ligendamisels tegema, mõeti vastu seltsi eeloleva aasta tegewustawa.

Selle järele tahab selts ajaviitmatalt, kui majanduslised olud seda aga lubawad:

1. Ujuda kodumaa metsanduse uurimisele, toetades aineliselt neid liikmeid, kes selles töös huvitatud ja kaasaaidata mõiwad; kasutada nende sõidu-, ülespidamise ja muud kulud mis nende tegewusele sel alal järguwad.

2. Kaasandjuda üliõpilaste kodunemisele metsanduse alal referaatide ja kõnede korraldamisega. Kergendada referaatide jaoks tarwiliku kirjanduse lättesaamist ja selleks otstarbeks soetada raamatutogu ja lugemislaua, kus juures esimeses järjekorras peaksid kokkukogutud saama kõik kodumaa metsandust käsitanud ja käsitarwad raamatud ja ajakirjad.

3. Ujuda metsandusliste oskussõnade wäljatöötamisele.

4. Ujuda ülikoolis loetawate loengute paljundamisele ja sel teel kõrvaldada talistawalt õpetöö peale mõjurwat õperaamatute puudust, ühtlasi kaasaaidates metsateaduslise kirjanduse rohkenemisele.

Samal koosolekul otsustatakse isikliste üleskutsetega pöörata kodumaa metsateadlaste poole, neid tutvustada seltsi tegewuse ja sihtide põhimõtetega ja paluda, et nad seltsi alla koonduks. Praegu on see otsus ka täidewõidud.

Siin tuleks aga nüüd lahendada küsimust: mis on selts oma poolteise kuulise tegewuse keskel korra saata suutnud.

Sennini on seltsi tegewus pädasjalikult awaldanud alabel, mille juures majanduslised olud end vähem tunda annawad. On peetud kats kõnetoosolekut, kus ühtelokku ettekantud kolm ettekannet: nendest kats üliõpilaste ja 1 õpejõudude poolt.

Mõndagi on äratehtud ka oskussõnade wäljatöötamise alal. Selle ala kallal töötab seltsi juures eri kommisjon dots. D. Daniel'iga eesotsjas. Esialgul on arutatud keeleteadlaste juures oleskul tähtsamaid, igapäewases metsamehe elus ette tulewaid sõnu.

On aga asutud seisukohale, et ainult üliõpilaste ja õpejõudude teadmisi selle asja läbiuimiseks on wähje. Siin peaksid kaasaaitama kodumaa praktikeriid-metsamehed. Nendel on rohkem kokkupuutumist rahwaga, kes metsandusliki eesti oskussõnu tunnewad ja neil tuleb oskussõnadega igapäewases elus alati tegemist teha. Seda silmaspidades on kawatsetud asja järgmiselt

korraldada: Selts töötab wälja soowitawad sõnad ja awaldab need „E. Metsas“ metsameeste arwamiste teadasaamiseks, nende arwamiste põhjal mõetaks sõnad alles lõpuliselt wastu ja awaldatasse, kas ajakirjanduses eht eri teosena.

Sennini on läbiharutatud umbes 200 sõna. (Ugeja leiab need sõnad käesolewas „Eesti Metsa“ numbris, millede kohta arwamist A. M. Seltstile teatagu. Toim.).

Paljundamise asjus on tehtud niipalju nagu seda majanduslises olud on võimaldanud. On wäljaantud „Puude ja pödsaste määraja pungade ja anatoomiliste tundemärkide järele“, ja paljundatud mitmesugusid üliõpilastele õpetöös tarwis minerwaid tabelisi.

Wõrdlemisi vähem on korrasaadetud raamatutogu ja lugemislaua asutamise asjus. Selle põhjuseks olid majanduslised olud, mis ainult mõne kodumaa ajakirja tellimist võimaldasid. Kuid ka sellest asjast on saadud teisel teel üle. Nimelt on ülikooli metsanduse osakond seltsi selle kohase palwele niimõrd wastu tulnud, et on lubanud seltsi liikmetel teatud korraldusel ja ajal tarwitada osakonna raamatutogu.

Mis puutub metsanduse uurimisesse, siis oleks selle teostamine mõeldud ainult sumisel õpewaheajal ja sumistel praktilistel töödel õpemetsonnas. On aga kunnis põhjalikult läbi sõelutud, kuidas ja misuguse kawa järgi sellele tööle asuda.

Päälle selle on seltsi poolt arutatud rohkesti üliõpilaste ellu puuturwaid küsimusi, pädasjalikult aga seotuid sumiste praktiliste töödega õpemetsonnas. Nii näit. on selts oma päälle wõtnud ühistöögi korraldamise ja selle täide wiimiseks wäljatöötanud üffitsjalisema kawa

Oma walusama külje — majanduslise seisukorra — parandamiseks ja kindlustamiseks pööras selts kõikide asutuste ja isikute poole, kes oma siissetuleku saawad metsasaaduste ümbertöötamisest (kui nende aadressisid võimalik oli kätte saada), palwega — ainelise toetuse järele. Sennini on seltsile saadetud üks suurem summa 5.000 mk. Siin kohal awaldab A. Metsa Selts selle summa saatjale; „A./s. Baltika'le“ oma tänu, sest ainult selle summa saamine on võimaldanud mõndagi korrasaata sellest, mis juba eelpool ette toodud sai.

Mis puutub tulewiku kawatsetesse siis jääb see pääjoontes ikkagi samaks, nagu eelpool toodud tegewustawas tähendatud.

Pea ülesandeks oleks selle juures kodumaa metsanduse uurimine; selle teostamise intensiiv-

jus oleneb aga p  asjalikult majanduslistest oludest.

P  ale selle on seltsil muretsenud mitmed kodumaa metsanduses t  htsate raamatute w  ljaandmiselks k  sitirjad ja selts tahab tr  kkida, kui v  imalik on majanduslistest raskustest   le saada.

T  htsamateks teguriteks selle k  ige l  rda saatmisel oleksid aga   tkagi kodumaa metsateadlaste koondumine ja majanduslike seisutorra paranemine ja selle p  rast p  r  b A Metsa Selts   leskutjega:

1. Metsameeste poole:

Koonduge seltsi alla. Astuge seltsitoetajateks liigeteks (liikmemaks 200 mk. aastas ja 2.000 eluajaks). Aidake kaasa oskuss  nade w  ljat  ttamises ja selleks teatagu k  it oma arvamisi „Gesli Metsas“   ratr  kitud s  nade kohta otjeteed A Metsa Seltsile. Olge wastutulelikud   li  pilas-tele, kes seltsi   lesandel teie poole mislksifuguses asjas p  r  wad. Urge keelduge neile awaldamast oma elu kogemusi metsanduse alal ja lasutamast andmeid kodumaa metsanduse minemilust.

Toetage, kui see kellegil v  imalik ka aineliselt.

2.   lutuste poole.

Toetage aineliselt seltsi, aidake ainelise j  uga kaasa kodumaa metsanduse edenemisele. Pidage eelarwete lohkuseadmise ja puhtalasu jaotamise juures silmas A. Metsa Seltsi. On ju nii rahwamajanduse, kui ka   histegevuse ajaloos k  llalt t  endatud, et osa t  stustest saadud sisse- tulekut peab saama tagastatud selle objektile, mis w  imaldas selle t  stuse ja j  rjelikult sisse- tuleku; peab saama kulutatud selle objekti (praegu- sel juhtumisel metsanduse) edendamiseks. Suu- red diwidendid ainult surmawad t  stust.

A. Metsa Seltsi juhatus.

PS. A. Metsa Seltsil on praegu 48 tegew liiget, (nendest 44   li  pilast) ja 7 toetajat liiget metsa  lemat.

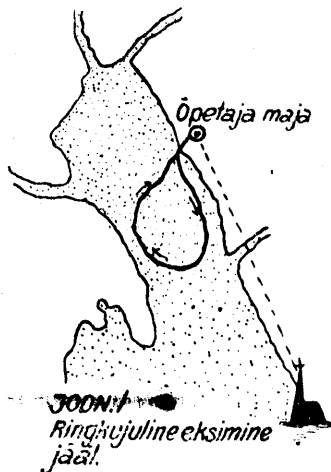
Inimeste ja loomade eksimised „n  iu- tud ringis“.

Wana rahwa seas on ammuft ajast liilumas olnud jutustused metsamaimudest, eriti metshalb- jaisft, kes kiusawad teek  ijaid, neid eksitades ja keerutada lastes   hes samas s  his t  ielise w  si- museni. Harilikult juhtuda niifugune eksimine metsas halwa ilma, maru, tuiju ja ubuga. Selle n  htusele leiab wanarahwas seletuse — teek  ija, kes pakjust metfast l  bi l  heb, satub metshalbja

j  lgedele, kuna siis wiimane teba ninapidi w  ab, ringisi teha lastes.   bindu sellest „n  iutud rin- gisft“ w  ljapeafemiseks olewat — meie isa-palwe.

Et see ringkujuline eksimine metsas sagebaste ette tuleb, on tarwis peatama j  ada nende sel- gitawate faktorite juurde, mis t  h  lpanekute peale p  hjenevad. Morra uurija Gulbberg on mitme aasta jooksul seda ainet k  sitanud, kogu- des hulga huwitawat materjaali, mida ta awal- das „Bioloogia ajakirjas“. Paljudest tema poolt ettetoodud faktidest oleks t  h  lpanemise w  art kiriku   petaja jutustus, kes pibi s  itma finni- k  lmanud j  rwe m  dda kiriku juurde, mis 6. kilo- meetri kaugusel   petaja asukohast.

Teed tuli k  ia m  dda j  atanud j  rwe, mille peal lasus lumi ja sulanud wesi. J  rsku hakkas tuisstama niit  rd, et hobune w  erwalt paistis.   petaja p  iudis hobust juhtida pahemale, teades et kirik seal asub. 4—5 tundi s  itis ta j  al,

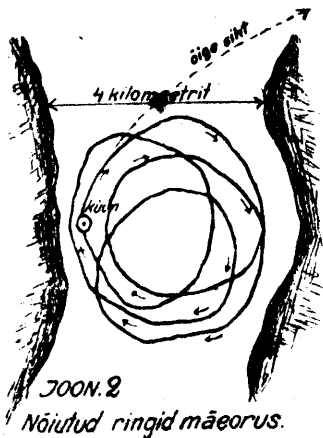
ilma et kuhugile oleks w  lja j  udnud. Wiimati j  i tuisft   le ja ta n  gi sama kallast 5 sammu kaugusel kust w  lja s  itis. J  al oli n  ha suur ring (Joon. 1). Weel imelisemalt eksisid m  e orus uduft ilmaga kaks meest ja naine, (Joon. 2) kes tahtsid heina k  uni juureft kodu minna. Nemad tulid neli l  rda k  uni juurde ringidega tagasi, kus seni ootama pidid kunni udu lahtus.

  lemal ettetoodud faktide p  hjal w  ib otsus- tada et ringkujulised eksimised juhtumised, is  ara- nis s  gawas metsas on peaaegu paratamatud, kui pea uimane, pime, udu eht tuisft m  llab ja maakohas, mis w  rdlemisi tasane; m  ed ja j  ed teewad w  imatuts sarnased ringid. Loomade juures tuleb ilmsiks analoogiliselt samane n  htus. K  ige ebutam on seda j  lgida koertega

jahipidamise juures. Ehmunud metsloom jookseb edasi sünnitades ringid. Joon. 3. kujutab koertega rebase tagaajamist. I. moment — jahi algus; II. moment — rebase kannul; III. moment — rebase surm. Waadates joonistust, paistab nagu püüaks kaval reinuwader ringisi tehes, meelega koeri ära eksitada. Kuid on tähele pandud et juhtumisel kui jahiti peetakse sõrdlemisi tasasel pinnal, siis teeb nii hästi karmas jännes kui ka

aeglane meelitapp-karu ringisid. Muidugi, kui jahiti peetakse väljadel, talude wahel, kus jahi lära peale õue koerad jänesele eemalt vastu tormawad, sellega wiimist jooksu sihti muutama sundides, saab jänesele korrapärane jooksuring mõimatuks. Wäle põder ja kits, kes ainult oma karmuse peale loodawad, kui neid kaua taga

aetakse teewad ifkagi ringisid. Misugune ringitaoline liikumine inimeste kui ka loomade juures on paratamatu, kui tahtejõud ei walisje mõdistuse üle. Tagaajetawa metsloomale sarnases sihis põgenemine ei too kasu waid wastuolka, just kergendab jahimeestele saati kiini püüda.

Kuid looduses pole ühtki nähtust, mis otsarbetu. Rõnda ka siin.

Roored olewused elu algatusel ei osta juhti oma meeli; nemad on wanemate hoole all. Oma pead jäetult ei effi nad aga kunagi, waid alati tulewad tagasi pesa juurde jellelõttu, et kõik aeg jooksewad ringidega. Seba asjaolu kasutawad wanad loomad oma „lapsudeste“ kaitset.

Metsatulkas seisab kits tallega. Dotamatult lähenewad kits jahi koera. Tall on surmasuus: koerad mõiwad teda iga filmapilk ära murda. Kuid ema armastusest aetud mõtab wana kõik kavaluse kofku et peasta oma last. Ta pistab aeglaselt longates jooksu; koerad aimawad kindlat saaki ja unustades põefas wärisewa talle, kihutawad wana kiisele järele. Wiimane meelitab koerad laugemale metsa kunni wiimaks mõne hea hüpega tagaajajate filmist kaob. Wäfind koertel pole enam lusti tagaajamist jätkata; kits leiab oma talle pea jälle ülesse. Rõndasamuti toimetawad ka jännesed ja suurem osa lindusi. Wanemad meelitawad koera pesa juurest laugele, ise tulewad aga pesa juurde warsti jälle tagasi teadmisega, et pojad pesa lähedal keerutawad ja siis ema kufumist kuulewad. See asjaolu on hästi teada jahimeestel ära ootawad pesa omaniku tagasi tulekut, et siis wiimast häwitada. Roored põder ja kitsed, kui nad oma ema on kautanud, keerutawad mitu päewa ühel ja samal kohal.

Rõigiti selgub et ringkujulised liikumised ei ole mitte ebaloomuline nähtus, waid tähtis enesekaitse abinõu. Dieti tähendab selle kohta Guldberg: „Mulle näitab, ma ei effi mitte armastust awalbates — et tuhanded pesakonnad hulkus, kui nad mitte loomu sunnil ei taipaks ringkujulise liikumise tähtsust elu alal hoidmise abinõuna“.

Misugusel kombel tekkib ringkujuline liikumine? Pealistaudselt tähelepanes inimese kui ka loomade kehaehitust paistab se täiesti sümmeetriline olewat, kuid põhjalikumal järelewaatamisel selgub et üks keha pool teisest rohkem on arenenud. Inimeste juures on parem pool ifka tusebam, näit, parem kõrw, parem jalg suurem pahemast (erandiks pahema ehk kuraläe mehed).

Müüd on meil selge et liikumised, misugufi ei toimetata mõdistuse juhtimisel ei lähe otse joones, waid pöördumad kõrwale. Mõrgemalt arenenud pool sünnitab kõrwale kalbumise ja nimelt pahemale poole. See on katsete abil tõendatud: katsealustele seotakse filmid kiini ja pannakse neid otsejoones edasi minema teatawa

märgini. Lagajärjed on olnud — teegi ei sa pidada õiget shtii, wiimane kui üks talub kõr-wale ja nimelt pahemale poole.

Lahtmatud ringtujulised eefimise liitumised wõiwad juhtuda ka siis, kui liitumist sünnitawad ainult käeb, näit., — eefinud kalamehed ubus oma paadiga keerlewad spiraali tujuliste ringidega.

Surwitaw on asjaolu, et samaste eefimiste juures teguriks on sügaw looduse mõiste.

U. B.

E. M. K. Kutseühisuse osakondade aruanded.

Raifre osakond.

Osakond algas oma tegewust 16. jaanuaril 1921. a.

Arwamise juures astusid liikmeteks 22 metsateenijat.

Siljem lahtus üks liige sõjawäkke astumise pärast. 1921 aasta jooksul on 5 koosolekut peetud kus mitmesuguseid metsateenijate elusse puutuwaid küsimusi harutati.

Sissetulek: Sisfeastumise ja liikmemaksusid 2238 marka, toimepandud pidust 484 marka 25 penni, kokku: 2717 marka 25 penni.

Wäljaminek: Kestjuhatusetele 582 marka 50 p., raamatute, templi ja pitseri eest 975 marka, ühele saadikule kongressile sõiduraha 800 marka, kokku: 2357 marka 50 penni.

1921. aasta lõpul kasjas 359 marka 75 p.

II ülemaalistele metsateenijate kongressile waliti 2 saadikut. Metsaülemate ja kantselei ametnikkude poolt metsaülem H. Karu; metsnikkude ja metsawahtide poolt metsawaht J. Persim. Wiimasele määrati sõidukuludeks 800 marka, kuna esimene osakonna rahalist seisukorda arwesse wõttes ennaft sellest lahti ütles.

Peale tarwiliste raamatute ja templite osakonnal praegu muud warandust ei ole.

Walga osakond.

Walga osakond algas oma tegewust weebruaril m/a. 28 liikmega. Mitmesuguste temast ararippuwate olude tõttu ei saanud edasi areneda. Koosolekuid on peetud 4.

Sisse on tulnud üleüldse 839 marka.

Kulubets wäljaläinud 509 — 90 penni.

Saldo 329 mkr. 10 penni.

Walga osakond loodab käesolewal aastal rohkem edasi areneda.

Putkaste osakond.

Putkaste osakond awas oma tegewuse 3. jaanuaril 1921. a. Liikmeteks astusid 27 metsateenijat. Aasta jooksul peeti 2 üleüldist ja 1 eestseisuse koosolek ära. Lahtusid osakonnast: surma läbi 1, metsateenistusest lahtumise puhul 1, teise metskonda üle läinud 2, kokku 4 liiget. Aasta algul makseti liikmemaks 1920 aasta palkanormide järele poole aasta ette ära. Tuli palkade kõrgendus ja sellele järgnes suwel mitme kuuline palkade kinnipidamine, nii et wõimalit ei olnud liikmemaksusi digeks ajaks kogu saada.

Et osakonna tegewus oma liikmetele midagi nähtawat majanduslist ega ka waimlist-kultuuri-list abi ei wõinud anda, leiti osakonna olemas olu kasutaks. Ligi pooled järeljäänud liikmed ei tasunud liikmemaksusid 31. detsembriks ära.

19. weebruaril 1922. a. arapeetud üleüldisel osakonna koosolekul otsustati osakonna tegewust ajutiselt läpetada. Tähenbad kuupäewal oli osakonnal 20 liiget Kestjuhatus arwati seega toetada, et iga endine osakonna liige tellib omale „Eesti Metsa“.

Sissetulekuid 1921. a. oli: liikmemaksudest 1376 marka 75 penni, sisfeastumise maksusid 270 marka, kokku: 1646 marka 75 penni.

Wäljaminekuid: liikmekaartide eest 30 marka, kestjuhatusetele 177 marka 15 penni, „Eesti Metsa“ tellimine 300 marka, kantselei ja posti kulud 78 marka 35 penni, kongressi saadikule 250 marka, kokku: 835 marka 50 p.

Saldo 1. jaanuariks 1922 a. 811 marka 25 penni.

Kestjuhatusete toetusets

on oma wabadest summadest saanud: Arwinurme osakond 2000 mkr., Püssi osakond 2205 mkr., Waiwara osakond 1165 mkr., Anija osakond 600 mkr. ja Orjõe osakond 1200 mkr.

Saadetud toetuse eest awalbad Kestjuhatus osakondadele siin kohal südamlikku tänu.

E. M. K. Kestjuhatus.

XX. Eesti näitus Tallinnas.

2.—11. septembrini 1922. a.

Näitus algab 2. septembril kõikides osakondades. Näituse avamine on kell 12 päeval.

Näitus lõpeb loomade osakonnas 5. septembril kell 12 päeval; põllusaaduste ja naats-todukäsitöö osakondades 6. septembril kell 4 p. l., ja tööstuse osakondades — 11. septembril kell 12 päeval.

Näitusel on järgmised jaoskonnad:

I. Põllutöö.

1. Seemne- ja sortikasvatus. 2. Katsesajandus ja väetisained. 3. Maaparasidus. 4. Põllu- ja juureviljad. 5. Põllumajanduslikud majapidamised.

II. Põllutöö masinad ja riistad.

6. Põllutöömasinad. 7. Jõumasinad. 8. Veo- ja sõiduabindud. 9. Mitmesugused masinad ja riistad.

III. Loomakasvatus.

10. Hobused. 11. Sarvloomad. 12. Väetis- ja fulgloomad.

IV. Karjasaadused ja nende ümbertöötamine.

13. Piimaasjandus. 14. Piha- ja vorstitööstus. 15. Nahatööstus. 16. Villatööstus. 17. Karva-, sarve- ja luutööstus.

V. 18. Mäandus.

VI. 19. Mesindus.

VII. 20. Kalakasjandus.

VIII. Metsandus.

21. Metsakasjandus. 22. Puutööstus. 23. Tuletiku- ja laastumilla tööstus. 24.

Paberi- ja puumasjetööstus. 25. Jahtpdamine.

IX. Põllumajandusline tööstus ja selle harud:

26. Piirituse- ja veinitööstus. 27. Tärklisetööstus. 28. Jahmatusetööstus ja veskid. 29. Sletööstus. 30. Tatmeõli tööstus. 31. Rasvaainete tööstus. 32. Riutööstus. 33. Keemiline puu ja turba ümbertöötamine. 34. Kunstväetiste tööstus. 35. Lubja- ja gipsitööstus. 36. Ehitused, materjaalid ja plaanid. 37. Põlevkivi ja selle saadused. 38. Sawitööstus. 39. Mitmesugused põllumajanduse tarbeasjad. 40. Tubakasvatus ja ümbertöötamine. 41. Söögi- ja joogained. 42. Põllumajandusline keemia. 43. Elekter majapidamises. 44. Klaas majapidamises. 45. Päevapilditööstus põllumajanduses.

X. Kodukäsitöö.

a) Meesterahva kodukäsitöö.

46. Metalltööd. 47. Puu-, laua- ja puumistööd. 48. Jalandude ja sadulsepatööd. 49. Muusikariistad. 50. Maalri- ja harjatööd. 51. Riivitööd. 52. Nätsesepatööd. 53. Raamatukõitmine.

b) Kõikrahva kodukäsitöö.

54. Kudumine, ketramine ja värvimine. 55. Näputööd.

XI. Haridus.

56. Kirjandus. 57. Arvustik. 58. Speabindud ja õpetööd.

XII. 59. Kaubaproovid.

Tallinna Eesti Põllumeeste Selts.

Poolametlikud teated.

Metsade Peawalitsuse ringkirjad.

7. aprillil 1922 a. Nr. 10711/27.

Põllutööminister on Metsade Peawalitsuse ettepanekul otsustanud, et seente ja marjade korjamist riigimetsades edaspidi ilma hinnata ja ilma isedraaliltude kirjaliktude tunnistusteta ehk piletiteta võib lubada, väljaarvatud a) metsa kultuurid ja raiesikud, kus metsa noorendamine peale on hakkanud ja b) põllumajanduslikeks otstarbeks väljarenditud metsamaad.

Ühes sellega teatab Peawalitsus, et keelatud kohtadel marja ja seente korjajad võetakse vastutusele Rahuf. Puhtluseaduse § 145 põhjal.

22. aprillil 1922 a. Nr. 11867/31.

Metsade Peawalitsus teatab, et lähemate päevade sees saavad uued karjatamise talvi hinnad kindlaks määratud. Et karjapiletite väljaandmisel mitte hinnatavahet ei tekkiks, teeb Peawalitsus ülesandeks esialgu, tunni uute karjatamise talvi hindade avaldamiseni karjapiletit mitte välja anda.

2. mail 1922. a. Nr. 12781/84.

Metsade Peawalitsus teatab, et käesolevast aastast peale on karjatamise taks riigi metsades järgmiselt Põllutöministri poolt finnitatud:

	I. järt	II. järt	III. järt.
hobuse pealt . . .	375 mk.	250 mk.	150 mk.
sarvloomade pealt . . .	300 "	200 "	150 "
wasika pealt alla 1 aasta	100 "	70 "	50 "
lamba ehk talle pealt	60 "	40 "	25 "

Märkus: Peale selle wõetakse iga hobuse ja sarvloomade pealt kraawide puhastamise ja korrashoidmise fondiks 200 mk. neis metsandikkudes, kus kraawitamine läbi on wiidud. See wiimane maks kantakse metsaülemale depofiiti.

Sellest Teile teada andes, teeb Metsade Peawalitsus Teile ülesandeks metsad ehk ühtsitud kwartalid wõi wahikonnad takside järkudesse jagada karjatamise suhtes ja jagamise tabel Peawalitsusele ettepanna. Taksi järkude määramise juures tuleb silmas pidada, et I. järku tulewad määrata metsad, kus parem karjamaa, II. järku need kohad, kus karjamaa halvem (enamjagu metsa kuiwa liiwase maa peal) ja III. järku koguni wähesse rohu kasvuga maad, rabad jne.

Metsade Peawalitsuse poolt saadetakse ligemal ajal isekrallised karjapiletid wälja, mis praegu trükkis. Kuni piletite kättesaamiseni ja takside järkudesse jagamise tabeli kiinitamiseni, võib hädakorral karjatamist lubada, kui raha ära maksetud.

Karjatamise piletid antakse wälja endiste juhtnõuude järele, silmas pidades metsa seisuforda.

M. Peawalitsuse Ülema päewakäud.

7. märtsil 1922. a. nr. 18.

Burila metskonna metsaülema kantselei asjaajaja k. t. Rudolf Miia kinnitan sama metskonna metsaülema kantselei asjaajajaks 1. märtsist 1922. a. arwates.

Kob. Meta Janson'i määran Metsade Peawalitsuse IV. järgu masinafirjutajaks 1. märtsist 1922. a. arwates.

Saapsalu metskonna metsaülema kantselei asjaajaja Peeter Wene määran Rärdsala metskonna III. järgu abimetsaülema kohuste täitjaks 1. märtsist 1922. a. arwates.

Kob. Johannes Wabrit'i määran Saapsalu metskonna metsaülema kantselei asjaajaja kohuste täitjaks 4. märtsist 1922. a. arwates.

Kob. Johan Pallo määran Metsade Peawalitsuse metsakorralduse osakonna nooremaks maa-mõõtja k. t. 12. jaanuarist 1922. a. arwates.

Päewakäst 10. webruarist 1922. a. nr. 9 all Niimla metskonna saeweski juhataja Hendrik Tänam'a ametist wabastamise kohta lugeda maks-wusetaks.

Disu metskonna metsaülema kantselei asjaajajaks k. t. Erich Siid'i kinnitan sama metskonna metsaülema kantselei asjaajajaks 1. jaanuarist 1922. arwates.

Põlli metskonna IV. järgu saeweski juhataja Tõnis Bahmann'i arwata riigi teenistusest wabastatult 1. jaanuarist 1922. a. edaspidi temale teenistuse eest tasu makstes metsatööstuse krediidi summade arwel.

Wana-Antsla metskonna II. järgu abimetsaülema Nikolai Gurt'i wiin üle Wastemõisa metskonna abimetsaülemaks 1. märtsist 1922. a. arwates.

20. märtsil 1922. a. nr. 14.

Kob. Harry Philips'i määran Sangaste metskonna III. järgu abimetsaülemaks 25 webruarist 1922. a. arwates.

Portuni metskonna III. järgu abimetsaülema Jakob Lillikase wabastan ametist tema palwe peale 20. webruarist 1922. a. arwates.

Tartu metskonna metsaülema kantselei asjaajaja August Hermann'i määran Jõgewa metskonna III. järgu abimetsaülema k. t. 16. märtsist 1922. a. arwates.

Metsade Peawalitsuse IV. järgu masinafirjutaja Magda Kurbas'e ülendan III. järgu masinafirjutajaks 1. märtsist 1922. a. arwates.

Liisa käsule 31. detf. 1921. a. nr. 61.

Põllutöministri korraldusel wabastan Kõrge-saare metskonna III. järgu metsaülema Joosep Pabo metsaülema kohuste täitmisest määrates teda ajutiselt sama metskonna II. järgu abimetsaülemaks 15. detsembrist 1921. a. arwates.

Põllutöministri käsu põhjal 28. veebruaril 1922. a. nr. 24, § 8 määrati Kärbla metskonna II. järgu abimetsaülemaks Richard Kulluri Kõrgeaare metskonna III. järgu metsaülemaks ajutiselt kohuste täitjaks 15. detsembrist 1921. a. arvates.

28. märtsil 1922. a. — nr. 15.

Saku metskonna metsaülemaks kantsleile asjaajajaks Jakob Feldmann'i vabastan ametist tema ülemineku puhul Haanja

metskonna I valvkonna metsnikuks 11. märtsist 1922. a. arvates.

Endise Rawa metskonna kantsleile ametnikuks Ferdinand Kivi määrati Saku metskonna metsaülemaks kantsleile asjaajajaks 20. märtsist 1922. a. arvates.

Roela metskonna III järgu abimetsaülemaks Johan Pehka viin üle Porkuni metskonna abimetsaülemaks 20. märtsist 1922. a. arvates.

Kirjakast.

Kirjad toimetusele.

Küti kalladele sattunud salakütide kohta kirjutab toimetusele Kärva metskonna metsaülem B. Hermann järgmist:

"Küti kallade tegemust kõrvalt jälgides võib ütelda, et seal, kui ta väga aeglaselt, termene mine maad võtab. Termenemine selles mõttes, et arusaamisele on jõutud, et mitte igauks, kes piisfi tahab tunda ja jahil käia, mitte jahimastaja ega hoidja ei ole.

Tuletan häbitundega meelde, kuidas omal ajal keegi isand tuli kütisalgale liikmeks astuma ja kui mina julgesin ütelda: "Tunnen ühte Teie poolt afutatud salga ja leian selles 90% salakütte ja kuhu hõistamisega vastu võetakse igauhte, kes aga selleks soovi avaldab!" siis tembeldas see isand mind nõndasama ilma armuta Eesti Vabariigi vastaselt.

Küüb on, nagu juba nimetasin, termene mine maad võtmas ja "põhjapanejatel" kütisalgale liikmetel esimene joovastuse aeg möödas. "Eesti Kütis" nr. 2 leitakse juba tarvidus olevat metsaülemate ja teiste metsaametnikkudega läsitäes käia, kuna varemalt metsaülemaid asja rikkujateks tembeldati, kes jahipidamist ainult omale ja oma ametnikkudele püüdvat. Metsaametnikud waitisid, nägid aga küll, mis sündis ja kuidas nende waenlased — salakütid — rõõmustasid ja seda mitte asjata.

"Eesti Kütis" nr. 2 nimetab "M" üsna tabavalt meie rahva jahiajalugu salakütimise ajalooks. Küüb aga, kus salakütimise ajalugu möödas peaks olema ja reaalsele jahikorraldusele afutakse, peab, tahes ehk tahtmata, jahi ajaloo kangelaste, s. o. salakütide wahel wahet tegema ja neid lahke liiki jaotama: esimesed niisugused,

kes küll salakütid, kuid huvi pärast, ilma saagi himuta jahil käisid ja teised need salakütid, ehk õigem ütelda rõõvkütid, kes saagi isu pärast loome tapsid. Esimene liik salakütta on jahimastajad ja need saavad tulewasele jahiajaloole kasulikud olema, kuna teine liik — rõõvkütid — tuleks ilma armuta jahifeltsidest kõrvaldada, kus see weel tehtud ei ole.

Tahetaks metsaametnikkudega ja enbiste jahi kaitsejatega läsitäes käia, siis tuleks just siin peale hakata — wõibelda taheljalge rõõvkütte vastu.

26. veebruaril s. a. sai minu metskonnas üks kütisalgale liige omawolilise kütsejahi pealt kaitsemetsas tabatud. Mahalastud emalits oli ofsa riputatud. Mees salgab küll oma tegu ja tõendab, et olla juhtumisi mahalastud kütse juure sattunud, kuid, küll kohus asja lahendab. Ilma pidamiseloata piisfi sai kütist ära wõetud.

Minu metskonnas, kus enne sõda metskütsefid sadade kaupa oli, on nüüd wast weel neid kümnelond olemas ja ta neile teewad salakütid ja sügaw lumi elu libedaks.

Toimetuse märkus: Kiri on küll terawas toonis meie noorte, weel wäljaarenemata kütisallade kohta kirjutatud, kuid et pahefid paljastada, mis edaspidiselt nende kõrvaldamiselt laasa mõjuda võiks, annab toimetuse sellele ruumi.

Wana jahimees: Olete saadetud "Jahipalawikule" arwatavasti jahipalawikus nime ja aadressi juurelisamast unustanud. Ei saa nii tarwitada.

Metsawaht Ruus: Palume Teie kirjelduje selgituseks teatada, mis abindub need on, millega rebast ligi meelitakse ja kuidas Teie neid ise meisterdate? — Kui seletuse saame siis lühendatult

Wäljaandja: Eesti metsateenijate kutseliühisus.

Wastutaw toimetaja: Chr. Vellop.

Tegew toimetaja: M. Nehe.

Eesti metsaametnikud!

Edendage tarvitajate ja põlluharijate ühistegewust kui ainsamat abinõu, mis tagasi annab töötawatele rahwakihtidele nende töö tagajärjed.

Olge eesrinnas tarvitajate-ühisuste asutamisel, seal, kus neid weel ei ole.

Nõu ja juhatust ühisuste asutamises annab igal ajal

Eesti Tarvitajate Keskühisus

Tallinn, Wiruwärawa puiestee 15.

XX.

Eesti näitus

Talinnas.

Põlluasjandus. Loomakaswatus.

Põllumajandusline tööstus.

Kaubaproowid.

2.—11. septembrini 1922. a. — Täielikumad teated — trükitud kawadel. Ülesandmisi wõetakse wastu 1. augustini. Näituse büroo asub Tallinnas, Nunne tän. 20, kõnetraat 1-21.

Tallinna E. Põllumeeste Selts.

Kuulutuste ja tellimiste

wastuwõtmine

„Eesti Metsale“

ja teistele Eesti ja
wäljamaa ajalehete-
dele ja ajakirjadele

„HERMES'I“

WAHETALITUSE KONTORIS

Tallinnas,

Wana Posti tänow 7-10-a.

Wäljamaa

ajalehete,
ajakirjade,
moodilehete ja
muu kirjanduse

müüf

toimetuse hindadega

J. W. Abresthal'i

raamatu-ja noodiäris

Talinnas,

W. Posti t. 7-10-a.

„LOODUS“

ON LOODUSTEADLINE KUUKIRI.

- „LOODUS“ awaldab populaar- kui ka puhtteaduslisi kirjutusi bioloogia, maa-
teaduse, füüsika jne. aladelt.
- „LOODUS“ pöörab erilist tähelepanu kodumaa loodusnähtuste peale.
- „LOODUS“ toob igas numbris paremate asjatundjate arvustusi loodusteadus-
liste raamatute üle.
- „LOODUS“ peab silmas ka välismaail ilmuwaid raamatuid ja ajakirju ja ühen-
dab sellega Eesti looduse harrastajat välismaade loodusteadlise
liikumisega.
- „LOODUS“ on loomulikuks awaldamise paigaks Eesti teadlaste kirjutus-
artiklitele.
- „LOODUST“ on senini toetanud kaastõuga Tartu ülikooli wanemad ja nooremad
õppejõud, eriteadlased ja looduse harrastajad.
- „LOODUS“ tarwitab kaastõulisi kogu kodumaalt.
- „LOODUS“ ilmub 6 korda aastas: maksab aastas 300 mk., pooles — 165 mk.,
üksik nummer 60 mk.
- „LOODUS“ ei tohi puududa ühestki koolist ega ühegi looduse sõbra laualt.
- „LOODUS“e“ tellimisi wõetakse vastu Tartus, Wana tän. 1, K.-Ü. „LOODUS“es“,
toimetus sealsamas. — — Kuulutused: $\frac{1}{1}$ lhk. 2000 marka.
 $\frac{1}{2}$ — 1100 mk., $\frac{1}{3}$ — 750 mk., $\frac{1}{4}$ — 600 mk. Kaantel 100% kallim.

TELLIGE

weel täna omale
aasta peale Eesti
kaubanduse ja
tööstuse ajakiri

„HERMES“

Ilmub 6× aastas,
suures 32-64 lehe-
küljeliseskaustas

Tellimise hind:
aastas 100 marka
üksik nr. 20 mrk.

Toimetus ja talitus: Tallinnas,
Wanal Posti tänaval 7-10-a

KATALOOGIDE,

reklaamplakatide, kirjade
ja teiste kirjatööde

UMBERPANEKUD

ja ära kirjad kirjutusmasi-
nal tehakse kiirelt ja asja-
:: tundlikult ::

HERMES'I

KONTORIS

Tallinnas,

Wana Posti tänav 7-10-a.

Eesti mehaanilise puutööstuse aktsiaselts

A. M. LUTHER

TALLINNAS

walmistab:

mööbelt, wineer kartonge,
wineer kohwreid, wineer
kooliranitsaid, wineer akti-
mappe, wineer käsitromm-
leid, wineer toolipõhju,
wineer platteid, wineer
-- labidaid j. n. e. --

Müügikoht	TALLINNAS:	Wana Posti tänav nr. 9.
„	TARTUS:	E. M. Jürgens'i juures, Wana tänav nr. 17.
„	Walgas:	P. Saretok'i juures, Moskwa tänav nr. 15.
„	Petseris:	E. Nassar'i juures Kaubareas.
„	Wiljandis:	R. Eitelberg'i juures.
„	Wõrus:	M. J. Tõnisson'i, omanik Ed. Mõttus, juures.
„	Rakweres:	Roman Jürgens'i juures.
„	Pärnus:	J. D. Ammende juures.